

siden saa at sige periodisk havt samme Tilfælde, som er bevidnet af alle, saasom af Læger, Naboer og Sogneforstanderskabet, han betragtes heller ikke som den, der har lidt nogen Svækkelse paa Hælbred, han er heller ikke tillagt nogen Understøttelse af Invalidesonden, thi det hedder, han kunde dog gjerne have faaet Krampeflag, om han endog saa ikke havde været med i Krigen; det hedder ligeledes om dem, som ere døde af Typhus paa Lazaretherne efter Slaget ved Idsted, og have efterladt sig Enker og Børn, at deres Efterladte kunne ikke faae Krav paa Understøttelse, da deres Mand ikke bleve skudte, men døde i Krigen af andre Tilfælde. Nu hedder det jo vistnok i Lovens § 9: „Invalid er den, der ved Udførelsen af sine militaire Tjenesteplichter (hvortil jeg maa henregne Bagt og Marsch-Tjeneste ligesaa godt som at skyde i Krigen), har faaet en saadan Legemsffade eller Svagthed, at han for bestandig eller for en Tid maa udtræde af den militaire Tjeneste o. s. v.“ — De sidst anførte Exempler paa Militaire ere alle af den Slags, at de maatte udtræde af Tjenesten ikke alene en kort Tid, men for bestandig — de døde. — Hvorledes man nu vil anvende hvad der er indkommet og i Behold til den overordentlige Fond, om man ved Anvendelsen deraf vil gjøre saadanne Betingelser, at, førend de trængende Invalider kunne faae noget deraf, vil man hellere lade det komme for juridiske Domstole, og imidlertid lade Invalider, Enker og Børn sulte og omkomme, det veed jeg ikke, det kan man maaffee gjøre; men der er to Ting, man her maa lægge Mærke til, og det er, at vi her maae betragte Staten ikke alene som juridisk, men ogsaa som en moralsk Person. Saalænge Krigen stod paa, betragtede Staten, eller det hele Folk, Samsundet, som udgjør Staten, sig for en sælles moralsk Person; der blev samlet Bidrag paa Landet saavel som i Stæderne, og der blev samlet flere Bidrag af de Fattige end af de Formuende; thi hvad der blev samlet og som udgjør den store Grundfond, der har hjulpet meest, det er Trefæddingsfamlingen fra de Fattige som fra de Rige, som gik ned til den Allerfattigste, der med største Belivillie bidrog hver Uge sine 4 Skilling. Der er ogsaa desuden bidraget af en

kelte og af ikke saa Formuende betydelige Gaver, samlet af Kjærlighed og Godhed, og der blev gjort Staten sin moralske Pligt, og der blev Overskødig af Hjælp, saaledes, at saa længe Krigen varede, og lige indtil vi her fik denne Sag ordnet ved Lov, har de Trængende hos Centralcomiteen kunnet faae en ganske god og flækkelig Understøttelse af Folkets frivillige Gaver. Dette var hvad private Folk selv gjorde i Forening, foruden hvad man enkeltvis gjorde hjemme i sin egen lille Kreds. — Men aldrig saa faare er denne moralske Personlighed af Staten kommet ind under Statens Lovgivning og Bestyrelse, ind under Juristeriet og Politiet, førend den juridiske Personlighed af Staten fremtræder imod Invaliderne og imod de Faldnes efterladte Enker og Børn som fiendtlige Spioner, og sige: vi vide ikke, om I trænge, I skulle lade Eder prøve om igjen, I skulle staae ordentlig Politiret, staae fortsat under specielt Opsyn, at I ikke narre os, og naar vi saa efter alle disse Prøver og nye Synsforretninger paa nogen Maade kunne finde, at vi kunne fradrage Eder Noget, saa ville vi gjøre det, saa skal det astrækkes og aflædes Eder som Saadanne, hvem vi i Grunden ikke skylde Andet; end hvad vi ved Lovfortolkninger og Domme kunne tvinges til. Saaledes vil det gaae, og saaledes er det begyndt at gaae. Man opstiller en Lov, ansætter en Bestyrelse; vi sidde her og lader det gaae, som det bedst kan, og naturligtvis vil det meest gaae ud over de lavere Classer; jeg vil nok troe, at Fruer og Herrer ville faae, hvad der tilkommer dem og maaffee mere til, men hvor Trængen er inden Døre hos de Arme og hvor Ingen agter paa den, der vil man ikke vide af, at der trænges; der vil Trængen vore ud af Dørene for vore Dine, og vi ville dog faae at see, at Understøttelserne ville blive fatte overordentlig lavt. Et faderløst Barn af Menigclassen kan efter Loven faae fra 6 til 20 Rbd. aarlig i Understøttelse, og en Enke efter en Menigmand kan faae fra 10 til 30 Rbd. aarlig af den „almindelige Fond“. Jeg maa adspørge Staten som juridisk Person, om det kan ansees for tilstrækkeligt, hvad dog Loven giver det ud for, til at erstatte Mandens Arbeidskraft og Mandens